

רב נסים גאון

הצב שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת במרובה עומד על הפרוץ. לפניו בוח התק פריש כי החצר צריכה פסין ואין מועיל לה לחי וקורה כלום וזהו שאמר (ק"י ט) חצר ניתרת בסך אחר ר' אומר ב"ב פסין אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן חצר צריכה ב פסין וטעמיה של דבר שהיא ניתרת בעומד מרובה כי אמות פרוץ כי כל מחיצות של שבת צריכה עומד מרובה על הפרוץ חוץ מפסי ביראות כמו שאנו עומדין לפרשו וכל שכן המביל שמועיל בו לחי וקורה שיעול בו עומד מרובה על הפרוץ: **גזוז** לחצר שכן פרצתה ב"י כבר הוזכרה מה שאמרה המשנה בזה הפרק כל פרצה שהיא כי אמות ר"ב וגם בפרק הלזן (ק"ז ט) כותל גבוה ו' חצרות גבוה ו' טעמים בפרץ הכותל עד ר' אבות מרובה ב"י ענין אמו ר' אבא ר' עמרמין ארז מפני שהיא כפתה בכר נובחר לך כי פרצת חצר ב"י ומה שאמרו פרצת מבוי ב"י כבר מפורש אחר כך רב הונא אמר אחד זה ואחד זה ב"י:

רבינו הגאון

טפחים היו מבוי. ומביעא לן הא דחיי בבלוי צריך לחי להתירו אותו לחי הובן מעמיד. אם מעמידו בראשו של בולט נמצא מוסף עליו. ופרק רב פסא דמוקיי ליה כננוו ככותל אחר שנתנו. רב הונא א' עילום אינו מעמידו אלא בראשו של בולט וכגון שבוטלו יתר או פותח שהיא נראה או בולט או שוקע אבל משום עס אותו לחי בולט לו. אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא במבוי ח' אמות שנמצא הבולט ר' אמות ומצאנו עור ר' אמות מבוי וכל צריכין דבר להתירו אבל מבוי ד' אמות ר"י מוח לחי הבולט אין צריך לחי אחר להתירו אלא נידון בעומד מרובה על הפרוץ ק"ו וכו' ופרקינה מה לחצר שכן פרצתה בעשר רחוק שפריצה מב' ורחוקה כי ואוקמה רב בעשר וכגון שנפרצה בקרן אפילו תימא במבוי ח' לא צריך לחי מה נפשך אי עומד נפיש הרי הותר בעומד מרובה על הפרוץ אי פרוץ נפיש נידון משום לחי מאי אמרת כי הדרי נידון הו ספק דבריהן וספק דבריהן להקל. אמר רב נתן

ה:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון

פחות מארבע אמות נידון משום עליה וכו"ג.
דלאו לשם לחי הוקבע משום דקיימא לן כלאכי בלחי העומד מאיליו ואפילו לר"ת דפסק כרבא מ"מ הכא איירי אליבא דרב הונא ואזני מרב הונא דייק לה לקמן בפירקין (ד' טו.) ונראה דרש"י מדקדק למיירי הכא בלא הוקבע לשם לחי מדמפליג בין ד' לפחות מנד' דאלו עזדיה לשם לחי הוי כשר בכל ענין דמשום דריצה בסתימתו לא גרע מלחי משהו כדפי' רש"י בסמוך אצל היא דלקמן (ק"ד ט.) דלחי המושך הואיל והוי לאורך המבוי ואינו סוממו דנידון משום מבוי אפילו הוקבע לשם לחי ולהכי בו דייק מנייה לקמן (ד' ט.) שם עמיה מלת לא לקמן שם מנייה ד' דלחי העומד מאיליו הוי לחי ולקמן (ק"ד ט.) פתסי' ולרש"י ג' ליהוי כנראה נמצוץ ושהו מצפנים שכן דרך מעמדי לחי שמושכין קיימ' כלפי מוח א"כ משמע מד' אע"ג דהוקבע לשם לחי נידון משום מ"ג:

ארבע אמות נידון משום מבוי.

אפילו למ"ד (ב' לקמן ד' טו.) לחי משום מחיה דהיה לו להועיל יותר אם סוממו מ"מ היכר קנת צעין ואע"ג דיכא העמידה לשם לחי לפי הקונטרס מועיל אע"ג דלחי היכירא מ"מ י"ל כשהעומד לשם לחי יש קול ואיכא היכירא:

אותו לחי היבן מעמידו.

רשב יומר משמונה קא צעי דכרוצב ח' היבן שיעמידנו הוי עומד מרובה: **קר** וחומר מחצת. אע"ג דהערב שזין דכשהן מרובעין נריכין פס ד' ואם ארכן יותר על רחבן ניתרין בלחי וקורה מכל מקום

עמיד קל וחומר שפיר דבמקום דלא מהני לחי וקורה דהיינו צמרוצעים מהני עומד מרובה ואמתייה רביעית הוא דעביד קל וחומר ליהני עומד מרובה אצל שיעיל עומד מרובה בכל ד' מחיצות ליכא למילף דדיו לבה מ' הדין להיות כדון כמו לחי: **א"ר** דין שיהא יותר בעומד מרובה. פירש בקונט' ומיניה צמבוי ח' אע"ג דבדהאי ק"ו נמי מלי למשרייה דהא יותר מד' הוי האי פס ותכר משתריא כפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע ולא לשם תיקון פס הוקבע כי היכי דלפקינן מתורת לחי דלפקינן נמי מתורת פס ור"י פי' דלזין סבירא לננוד לענין תורת פס מחלף דצמחזר הפס מהני משום מחיה משום הכי כל שכן דמהני היכא דקוטמו טפי אצל צמבוי שהקילו חכמים בצלי אפי' למ"ד משום מחיה חזק שיהא לשם לחי עליו אצל לענין עומד מרובה הוי ק"ו טוב משום דהוי מגוריה שמועיל בכל ד' דפנות אצל לחי ופס לא מהני אלא צמחיה רביעית וליכא למימר פס ד' אמות יוכיח דמהני בחצר ולא מהני צמבוי אף אני אציא עומד מרובה דכיון שאין יכול ללמודו מק"ו הכא נמי ליכא למימר מוכיח ועוד מה לפס ד' אמות שכן לא מהני אלא צמחיה רביעית תאמר צעומד מרובה דמהני בכל ד': **תאמר** במבוי שפריצתו בארבעה. וא"ת ויהא גופיה ניפק מוק"ו מחלף שיהא פרמבו בעשר ומאי טעמא דרב הונא דאמר בצרבעה וי"ל דלא שייך ק"ו אפרלח עשר משום דהיא הותנת דבשביל צמבוי יותר אפי' בלחי משנה הוי פרמבו ד' ואפילו לאידך לישנא דאמר לקמן (ד' ט.) גבי פסי ציראות כיון דאקילו בזה חד קולא אקילו בזה קולא אחריתי התם משום עולי גרליים הקילו קולא יתירא מפני דוחקן וא"ת א"כ מאי פריך בזה לתרש שכן פרמבו צ"י מה פירכא היה זו ניימא היא הותנת משום דלא התרמי אלא צעומד מרובה שרי עד עשר וי"ל דהיא הותנת לא אמרי' אלא לקמור הק"ו אצל לקמור הפירכא כדי לקיים הק"ו לא אמר: **שפריצתו בדי**. וא"ת ונעשה ק"ו מלחי וקורה שאין מועיל בעל בחצר מהני צמבוי עומד מרובה בו וי"ל דאיכא למימר פיר' עשר מוכיח וליכא למימר דניפק שלא יועיל לחי וקורה למבוי ועומד מרובה לתר דגמירי לה מסיני דמהני וכן שיעיל לחי וקורה לתר ליכא למילף דגמירי דבעי פס ארבעה ועוד דמעומד מרובה ליכא למילף דמה לעומד מרובה דמהני בכל ד' דפנות וממבוי נמי ליכא למילף דמה למבוי שכן פרמבו צמבוי רב הונא רביה דרביה ח' וא"ת מיוק ליה קיימא לן בפירקין (ד' טו.) דפרוץ כעומד מותר וי"ל דהכא (ב' לקמן) דהיינו לחי קיימא לן אפילו לן אליבא דרב הונא צריה דרב יהושע דלית ליה לקמן (ד' טו.) פרוץ כעומד אסור וא"ת ואמאי הוא דרביה ח' ואמאי הוא דרביה ח' ודאי אפטר לנמנא דמנא דמנא פרוץ מרובה וכן צפרק צ' דחולין (ד' כח.) דלפניו צמחלה על מחלה אי הוה כרוב משמע דאפשר לנמנא דמנא פרוץ מרובה ודאי לא אפשר לנמנא דמנא פרוץ מרובה וכן צפרק צ' דחולין (ד' כח.) דלפניו צמחלה על לנמנא היינו צדי' שמים ובהאורן (גיטין ד' עח.) גבי ספק קרוב לו ספק קרוב לה דאמר וניחוי האי מינייהו קדים וכו"ת כשאר שניהן צמ

עירובין

פחות מד' אמות. כרוצב המבוי נידון משום לחי וסמכין עליה ואע"ג דלאו לשם לחי הוקבע דקיימא לן להכחא כלאכי בלחי העומד מאיליו דכשר: ד' אמות. אם היה בולט לתוך רוחב המבוי ד' אמות נידון משום מבוי כלומר כיון דלורך הכשר מבוי ניטר בכך צעלמא ומיקרי מבוי הכא נמי נפיק מתורת לחי דלא סמכין עליה אע"ג דאי עזדיה משום לחי הוי כשר דמשום דריצה צמתימתו לא גרע מלחי משהו הכא כיון דלאו להכי הוקבע אכן צמחיה לא מלינן לאפקייה מתורת כותל ולשווייה לחי דכיון דנפק ליה מתורת לחי ונמנא שאין תיקון למבוי זה ואריך לחי אחר להסיר המבוי אלמא מדקתני דצ"ר מנד' אמות לא הוי מבוי לאפקייה מתורת לחי שם מניה הכשר מבוי צד' אמות: בהדיה. אללו כרוצב המבוי: באידך גיסא. אלל כותל האחר כנגדו: דמטפי ביה או דמבצר ביה. גבוה ממנו או נמוך ממנו א"כ או עב' ממנו או דק ממנו* כדי שימשך ממנו ולמזן או הימנו ולפנים: במבוי שמונה. שרשב שמונה אמות וכל שכן אם יותר: אבל במבוי שבעה נותר. המבוי ואע"פ שאין זה לחי הואיל וסתימת הפתח מרובה על הפרוץ: ומה חצר. מרובעת או רחבה יותר על ארכה שאינה ניתרת בלחי וקורה אם נפרץ כותל שעל פני רשות הרצים על פני כולו והעמיד בו לחי משנה אינו מתייר אפי' כי יש פס ד' כלאמרינן לקמן בפירקין (ד' ט.) פסי חצר כריכין שיהא בזה ארבעה: ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ. אפילו נפרטו בה פרלותו רחבה צד' מחיצותיה סביב ושתייר שם מן העומד עד שרבו עומדים על הפרלות

מתורת בלח שום תיקון: מבוי שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים בלחי משהו: אינו דין שיהא יותר בעומד מרובה על הפרוץ. בלא שום סימן אחר ומיניה מבוי שמונה אע"ג דבדאי קל וחומר נמי מני למישרייה דהא יותר מארבעה טפחים הוי האי פס ותכר משתריא כפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע שם כי היכי דיכא מתורת לחי יכא מתורת פס ולא מנכרל מילתא ואמרינן זהו פתחו ולא נעשה צו תיקון להתירו: חצר אין פירלח עשר אסורת בזה אפי' הוי מלוואו ככותל או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתימתן (לקמן ד' טו.): כל פירכא שהיא צעשר אמות מותרת: **תאמר במבוי**. דאמר רב במבוי שפריצתו בארבעה. נל"ל צ"י דהיטונה על טפחים: (ד"ט ט.) **תוס' ד"ה פחות**. פותחו נידון בו. ד"ה א"ר. (מחמת מנוח) **ד"ה תאמר במבוי**. משום דלא התרת אלא בעומד מרובה. נ"ב גראה דל"ל אלא כפס ארבעה שרי וכו': (מחלה טו)

מצידו

מותרות בלא שום תיקון: מבוי שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים בלחי משהו: אינו דין שיהא יותר בעומד מרובה על הפרוץ. בלא שום סימן אחר ומיניה מבוי שמונה אע"ג דבדאי קל וחומר נמי מני למישרייה דהא יותר מארבעה טפחים הוי האי פס ותכר משתריא כפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע שם כי היכי דיכא מתורת לחי יכא מתורת פס ולא מנכרל מילתא ואמרינן זהו פתחו ולא נעשה צו תיקון להתירו: חצר אין פירלח עשר אסורת בזה אפי' הוי מלוואו ככותל או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתימתן (לקמן ד' טו.): כל פירכא שהיא צעשר אמות מותרת: **תאמר במבוי**. דאמר רב במבוי שפריצתו בארבעה. נל"ל צ"י דהיטונה על טפחים: (ד"ט ט.) **תוס' ד"ה פחות**. פותחו נידון בו. ד"ה א"ר. (מחמת מנוח) **ד"ה תאמר במבוי**. משום דלא התרת אלא בעומד מרובה. נ"ב גראה דל"ל אלא כפס ארבעה שרי וכו': (מחלה טו)

מותרות בלא שום תיקון: מבוי שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים בלחי משהו: אינו דין שיהא יותר בעומד מרובה על הפרוץ. בלא שום סימן אחר ומיניה מבוי שמונה אע"ג דבדאי קל וחומר נמי מני למישרייה דהא יותר מארבעה טפחים הוי האי פס ותכר משתריא כפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע שם כי היכי דיכא מתורת לחי יכא מתורת פס ולא מנכרל מילתא ואמרינן זהו פתחו ולא נעשה צו תיקון להתירו: חצר אין פירלח עשר אסורת בזה אפי' הוי מלוואו ככותל או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתימתן (לקמן ד' טו.): כל פירכא שהיא צעשר אמות מותרת: **תאמר במבוי**. דאמר רב במבוי שפריצתו בארבעה. נל"ל צ"י דהיטונה על טפחים: (ד"ט ט.) **תוס' ד"ה פחות**. פותחו נידון בו. ד"ה א"ר. (מחמת מנוח) **ד"ה תאמר במבוי**. משום דלא התרת אלא בעומד מרובה. נ"ב גראה דל"ל אלא כפס ארבעה שרי וכו': (מחלה טו)

מותרות בלא שום תיקון: מבוי שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים בלחי משהו: אינו דין שיהא יותר בעומד מרובה על הפרוץ. בלא שום סימן אחר ומיניה מבוי שמונה אע"ג דבדאי קל וחומר נמי מני למישרייה דהא יותר מארבעה טפחים הוי האי פס ותכר משתריא כפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע שם כי היכי דיכא מתורת לחי יכא מתורת פס ולא מנכרל מילתא ואמרינן זהו פתחו ולא נעשה צו תיקון להתירו: חצר אין פירלח עשר אסורת בזה אפי' הוי מלוואו ככותל או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתימתן (לקמן ד' טו.): כל פירכא שהיא צעשר אמות מותרת: **תאמר במבוי**. דאמר רב במבוי שפריצתו בארבעה. נל"ל צ"י דהיטונה על טפחים: (ד"ט ט.) **תוס' ד"ה פחות**. פותחו נידון בו. ד"ה א"ר. (מחמת מנוח) **ד"ה תאמר במבוי**. משום דלא התרת אלא בעומד מרובה. נ"ב גראה דל"ל אלא כפס ארבעה שרי וכו': (מחלה טו)

הגהות הב"ח

(6) תוס' ד"ה ארבע וכו' למתן דאמר. נ"ב לקמן דף י"ב ע"ב:

הגהות ר"ה

(3) ד"ה וספק וכו' וי"ל דהכא קאי אליבא דרב הונא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ארבע. אפילו למ"ד. נ"ל דמוכח כן דהא מרל דשעמין הוא ר"ה ואיכו ס"ל לקמן דף טו דלחי העומד מאיליו הוי לחי וחו' למ"ד לחי משום ממילה עי"ש: ד"ה אינו מפורש בחז"ל. דין. דבבבזר הפס מהני מפורש בחז"ל. עין לקמן דף ט"ב מוס' ד"ה כותל:

הגהות

גב' במבוי שבעה. צ"ל שצט: (יעב"ד) **תאמר במבוי שפריצתו בארבעה**. נל"ל צ"י דהיטונה על טפחים: (ד"ט ט.) **תוס' ד"ה פחות**. פותחו נידון בו. ד"ה א"ר. (מחמת מנוח) **ד"ה תאמר במבוי**. משום דלא התרת אלא בעומד מרובה. נ"ב גראה דל"ל אלא כפס ארבעה שרי וכו': (מחלה טו)